

Сёнтёрҫулё

1930 сұлхи ноябрён 1-мёшёнчен тухать

электронлă адрес:
print@vurnar.cap.ru

Върнар район хаҫачё

2011 сұл
нарăс/февраль/ уйăхён
9-мёшё
юн кун
15/10332/ №
Хакё ирёлкё

РЕСПУБЛИКАРА

Чăваш Республикин Президентён М.Игнатёван 2011 сұлхи нарăс уйăхён 6-мёшёнчи 14-мёш №-лё Указёне килёшүүлён, хай ыйтнине Чăваш Республикин Министрсен Кабинечён председателёне Нина Владимировна Суслонвана отставкана янă.

Чăваш Республикин Министрсен Кабинечён Председателён тивёсёсене пурнăслама Чăваш Республикин Министрсен Кабинечён председателён сумне – Чăваш Республикин Президентён Администрацийён ертүсине Александр Степанович ИВАНОВА шаннă.

***

2011 сұлхи нарăс уйăхён 7-мёшёнчи 15-мёш №-лё Указёне килёшүүлён, Владимир Николаевич ИВАНОВА Чăваш Республикин вёрёнү тата самраксен политики министрне уйăрса лартнă. Унчен вăл Етёрне районёнчи Килтёшри 8 сұл вёрнемелли тата Чирёжаксинчи вăтам школсенче директорта, Етёрне райканашён ёстăвомён РОНО заведующийёне, Етёрнери наци гимназийён директорён наука тата наукалă методика ёбёшён яваллă сумёнче, И.Н.Ульянов ячёллё Чăваш патшалăх университетён физика вёрнемелли методика тата теорие санава физикин кафедрисен профессорён должносёне вай хунă.

ПРЕЗИДЕНТ СТИПЕНДИАЧЁСЕМ

Върнарти 2-мёш вăтам школтан Президент стипендиачёсен йышне кăсал иккён лекнё. 10-мёш класра вёрнекен Елена Семеновала Рома Львов хавхалантарăва вёрёнүри пусарулашхан тата спортри ситёнүсемшён тивёснё.

Лена акă физкультура ёнлёе районти олимпиадара пёрремёш вырăн йышаннă, ОБЖ-па –

виёсёмёш. Шкул чысне волейбол, баскетбол, туризм ёнлёе тата йёлтёр спортёне пёрре мар айнаслă хутёленё.

Рома ирёлкё майпа кёрешессие республика, сёрвуй турнирсенче пёрре мар ситёнүсем турё. Республика тата Атăлчи федераци округён чемпионё, сумлă чылай амартусен призерё.

АПКАТАЛАНĂВЁ

Пёлмелле тата асърханмалла!

2010 сұлта сұллахи сұнталăк пите шăрăх пуллă пирки Чăваш Республикинче те үсен-тăран культурисен тухăсё пите пёчёк пулчё. ҫавна май ял хуҫалăх производство организацийёсем тата килти хушма хуҫалăхсем тыр-пул тата сёр улми вăрлăхне ситёлкёл хатёрлесе, хывса хăварайман.

Нумай хуҫалăх вăрлăха кўршё республикăсенчен, тёрлё регионсенчен туянма хатёрленет. Хаш-пёр хуҫалăхсем пулас тухăс никёсене кўрсе килме тытăннă та ёнтё. Вăрлăха сёнетессие тăрăшине ырлăмалла, анчах та тимлэх пирки манмалла мар: ют регионсенчен, республикăсенчен кўрсе килкен вăрлăха пёрле пирён пата ку таранчен пулман сиенлё хурт-кăпшанкăсем, үсен-тăрансен, сум курақ вăррисем килме пултарасчё.

Телёр майлă хурт-кăпшанкăсене карантинлă чёр чунсем теёсчё,

хăварт ёрченёрен вёсёне пётерме пите йывăр. ҫавăн пекех тёрлё чир-чёр саралас хăрушлăх пур.

Аякран килекен «иккёмёш сăкарпа» пирён тăрăха сак чирсем – сёр улми нематоиди тата сёр улми ракё – килсе кёрес хăрушлăх пур. Вёсем тухăса 70 процент таранах е татах та ытларах чакарма пултарасчё. Тыра, нумай сұл үсёкен кураксен тата ытти пёрчёллё ял хуҫалăх культурисен вăрлăхёне амбрози, горчан тата сырлан (ё сұхăр) ятлă сум курақ вăррисем хутăшса килме пултарасчё. Сўлрех асаннă

сум курақсем тыр-пул уйёсене пите хăварт пусса илсёсё, вёсене хёвелтен тетёмлесчё, ситёне чармантарасчё, сёр синчи тулхлă апат-уса курачсё. Тыр-пул тата ытти йышши үсен-тăран культурисен тухăсёне 40 процент таранах чакарасчё.

ҫавăнпа та вăрлăх туянса чухаре чи малтанах унăн пахалăхне, тасалăхне сирёлтёкен документсене ыйтмалла, пулас тухăс никёсене ыйтмалла, пулас тухăс никёсене лăхса туянмалла, пёлмен е лачах палламан сум курақ вăррисем, хурт-кăпшанкă кураксан, чир-чёр

паллисем палăрсан телёр хутчен хамър патарта тёрёслетермелле. Сұл сине тухас умён вăрлăхан пахалăхне, тасалăхне, карантинлă чёр чунсем суккине сирёлтёкен ёнентерекен хутсене пёрле илмелле. Сўлрех асаннă йёрксене пăхманнипе 80-мёш сулсенче Чăваш Республикене колорадо нăрри килсе ерчё, ҫавăнпа та хамър таврана сыхлалмалла, урăх ют регионсенчен хамър таван республикăна сиенлё хурт-кăпшанкăсене, сум курақ вăррисене, үсен-тăран чирёсене кёртес марччё. Ыйтусем пулсан 2-74-02 номерпе шăнкăравлăр.

А.ПЕТРОВ,
Раҫсёй ял хуҫалăх асърхавён управленийён патшалăх аслă инспекторё.

Процент виёсисем пёчёк

2010 сұлта Раҫсёй Перекет банкён Канашри уйрэмё Върнарти хушма офисёнен 168 сын килти хушма хуҫалăха аталантарма 20380 пин тенкё кредит иллё.

Кредита 2 тата 5 сұллăха парасчё. Пёрремёше сунтармалли-сёрмелли материалсем, ял хуҫалăх техникине тата выльăх-чёрлэх витисене юсама запас лайсемпе материалсем, минераллă удобренисем, самрақ выльăх-

чёрлэх туянма тата ытти хаш-пёр телёвпе (вёсен перечёныне Раҫсёй Федерацийён ял хуҫалăх министрствиси сирёлтёлнё) уйăрасчё. 5 сұл таранчченхи кредита пёчёк калăпашлă ял хуҫалăх техникиси тата оборудовани туянма, выльăх-чёрлэх витисем тума тата вёсене реконструкцияле, сёнетсе улаштарма парасчё.

Кредит суммине палăртнă чух апа тивёсёненён 6 уйăхри ёс уксийё (е пенсийё) мён чухли-

не, килти хушма хуҫалăхран елрех тулăш илнине тёне хурачсё. 2 сұллăх кредит сумми – 300 пин тенкё, 5 сұл таранчченхи кредит сумми – 700 пин тенкё таранчен. Чи пёчёк виёсё – 15 пин тенкё. Кредит илес текенсемшён кăсал сăмаллăх та палăртнă. Кăрлăч уйăхён 24-мёшёнчен вара процент виёсисем чакнă, халё вăл 14 процентпа танлашты, 7,75 процентне вара патшалăх саплаштарты.

К сведению зарегистрированных кандидатов в органы местного самоуправления Вурнарского района!

Жеребёвка печатной площадки для публикации в Вурнарской районной газете «Сёнтёрҫулё» («Путь победы») предвыборных материалов состоится 10 февраля 2011 года в 14 часов по адресу: п. Вурнары, ул. Советская, д.15, 2 этаж, кабинет главного редактора.

Для участия в жеребёвке приглашаются зарегистрированные кандидаты в органы местного самоуправления Вурнарского района или их доверенные лица. Полномочия участников жеребёвки должны быть подтверждены документально.

Обязательным условием для участия в жеребёвке печатной площадки на платной основе является представление письменной заявки (в произвольной форме) в редакцию районной газеты (кабинет главного редактора) до 14 часов 10 февраля 2011 года.

По результатам жеребёвки АУ ЧР «Редакция Вурнарской районной газеты «Сёнтёрҫулё» («Путь победы») заключает с кандидатами в органы местного самоуправления договоры на размещение платных предвыборных агитационных материалов. Справки по телефону: 2-52-30.

Ёсёсем – Эстонире

Нарăс уйăхён 2-мёшёнче Таллин хулине (Эстони Республика) ача-пăча литература центрёне пирён ентёшён – РФ тава тивёснё тата Чăваш халăх художникён Праски Виттин – ёсёсен куравё усăлнă. Выставкăри ёсёсене вăл Константин Иванов «Нарспи» поэмăна сырнăранпа 100 сұл ситнине халалланă.

Курава «Vulgamaa» («Атăлчи») пёрлешу республика шкулёсенчи вёрнекенсене чăваш классикён вилёмсёр поэмипе, Чăваш ён тата Эстони культурисен пёр-пёринпе паллаштарас телёвпе йёркеленё.

Сăмах май художник-монументалист «Нарспи» поэма тăрăх графика тата живопис композицийёсене үкерессипе 20 сұл ытла тăрăшты. Хайлав наръёсем урлă шăпах наци хайне еврёлхне сёс мар, ырăпа усала, телейле хурлăха, юратуна курайманлăха кăтартма тăрăшты. Поэмăри Нарспине Сетнер, Михетерле карчакё, Тăхтаман тата ытисем унăн станок живописёне те, акварелье, кăранташпа, тушьпа сырнă картинисенче те пур.

Ял хуҫалăхё

ҫинчен те вула

Чăваш Республикин Президентё Михаил Игнатёв Чăваш Патшалăх Канашне янă «ҫамраксене шанмалла!» ҫырăвёне Чăваш ён экономика аталанăвён сивёч ыйтăвёсене атакатрё, ял хуҫалăхне сёрмелли сұл-ёрлесене палăртты.

Сўрури ыйтусене тёне хурса районти библиотекăсем кăсал ял хуҫалăх литературине пропагандалассине малти вырăна кăларчёс. Специалистсене наукапа техника үсёмёнчи сёнёлхёсемпе, мал опыта паллаштарас телёвпе семинарсем, информаци кунёсем, социологи телёвёсем, сёнё кёнекесен тишкерёвёсене ирттерме палăртнă. Кашини уйăхра «Ял хуҫалăхёне сыханнă сёнё литература» информаци бюллетенё тухса тăрё, кўрсе сўркен кёнеке выставки ялесене ситё.

Библиотека ёрченёсем районти хресчен (фермер) хуҫалăхёсен даннăйёсен базине туса хунă, вёсем ял хуҫалăх специализёсемпе пёрлеше ёслнине библиотекăна ку тематикапа сырнă литературăна туллин комплектама пулăшине палăртасчё.

С.СВЕТЛОВА.

ҪАНТАЛĂК

Кёснерни кун	Эрне кун	Шăмат кун
10.02	11.02	12.02
-15	-19	-18
-20	-26	-32

«Метеовести» информаци агентствин информацийё тархи

Академикпа тёл пулни асрах

Иртнө сүл вёсөнче чаваш халәхән паллә әсчахне Геннадий Никандрович Волков академика юлашки сүла әсатрөс. Чаваш ен сүннисемшән ку пысәк сүхату пулчө

АСТАВАМ

Эпө те, апа пите лайәх пәлнөрен, пөтөм чун-чөрөрен хурлантәм. Унна висө хутчен тёл пулса каласма түр килнөччө. Саваншән хама төлейлө тесе шутлатәм.

Шкулта өслөнө вәхәтра эпө төпчөв, тишкерү өсөсем чылай тунә. 1984 сүлта СССР педагогика наукисен пөр төпчөв институтнөне стажерта пултәм. Наука өсө сүрма тивнөччө. Пөлү сителөксө-рине туйса наука сүннисемпе канашлама шутларәм. Хамән сүтә өмөтпе Мускава, сүтөс министрствине, сул тытрам. Наци шкултөсен педагогика пайән пүлөмән алкәне юри урәм та Геннадий Никандровича курах кайрам. Ашә кәмлпа йышәнчө вәл мана. Йавашшән чавашла каласса төпчөв өсө

сүрма кирлө сөнүсем пачө. Вәл пуләннипех төпөр сул наукапа төпчөв институтне аспирантурана вөрөнме кетәм.

Геннадий Волковла иккөмөш тёл пулу Шупашкарта «Чувашия» хәна сүртөнчө пулса иртнөччө. Ун чухне педагогикән тата этнопедагогикән кәткәс ыйтәвөсене сүтсе яврәмәр. Вәл тата ытти әсчахсем пулашнине манән наукапа төпчөв өсөсем сөршөв шайнөччө, хамәр Чаваш енри әсчахсен наука өсөсен пухисенчө пичетленсе тухрөс.

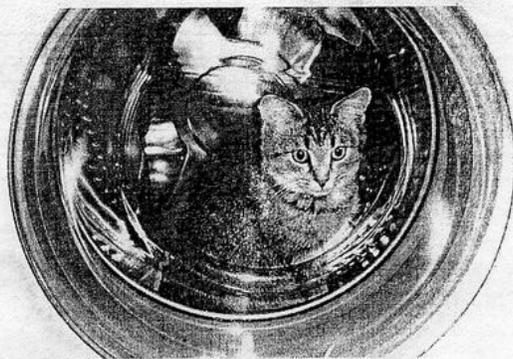
Геннадий Никандровичпа

юлашки тёл пулу 2010 сүлки сүркунен Чаваш педагогика университетнөне иртнөччө. Унта чаваш халәх педагогикин кәткәс ыйтәвөсене сүтсе явнәччө.

Эпө Геннадий Волковән кәнеки-сене, наука өсөсене сахал мар тишкернө. Шкулта вәй хунә вәхәтра вөсөмпе анлә усә курайтәм. Паллә әсчахран, педагогика наукисен чәнчән членөнчөн эпө яланах ыра төслөх илнө.

Геннадий Никандрович сав тери әслә, пуларуллә, усә кәмллә, пысәк чун-чөреллөччө. Сынна яланах пулашма, хавхалантарма, ыра сөнүкәнаш пама тәрәшатчө. Чаваш халәхән паллә академикән сүтә сәнарә кашин чөринчө өмөр-өмөрә упрәнө тесе шутлатәм.

В.ЕГОРОВ.

Пөчөк фотограф

Вәрнрти 2-мөш вәтам шкулта вөрөнөкөн Катя Харитоновна пушә вәхәтра фотоаппарат алла тытса мөн те пулин үкерсе илме юратат. 3-мөш класра кәна вөрөнөт-ха вәл, сәпах та апа тем те интереслен-терөт.

Акә вәл үкерсе илнө пөчөк Мәр-мәр. Ун сине куш илмөсөр темчөчөн пәхса парма пулат. Катюшән көсөн тусө көпө сумали машина ашне темле лекнө, анчач хайне вәл сав тери кәмллә тытат. Ахәр-тнөх, кәленчө витөр төнчө пачах урәхла куранат-тәр.

РЕЛАЦИИ КИЛНӨ СЫВА

Хаксене мөншөн хәпарташсө?

Пассажирсене тургарса сүрекен транспорт сичне февралән 1-мөшнөчөн билет хакөсем үсрөс. Мөне пәхса хәпарташсө-ши вөсөне? Акә пире Кушлавашла Хура-сүрма яләнчөн сүрекен пассажирсене И.Николаев тата В.Сильвестров предпринимательсен автотранспорчө илсе сүрет. Куншән вөсөне тав тумалпа өнтө. Билет хакө үсиччән эфир Вәрнарә 20 тенкөне сүреттөмөр. Халә Николаевән транспорчө сичне – 30, Сильвестровәннинчө 25 тенкө түлемелле. Хакөм хәшө төрөс пулине пөлмөшпөр, нимөн те әнланма сүк. Хакөсене мөне кура капашсәр хәпартинчө хаçат урлә әнлантарсамәрчө.

А.АЛЕКСЕЕВ.

Хурасырма.

ПРАВО

Преступленисене асәрхаттарма

Рецидивлә преступнос – шалти өрсөн районтн пайән коллективө умөнчи кәткәс ыйтусенчөн пөри. Судпа явал тытнә граждәнемөх татах сакхуна, йөркенә пәснә төслөхсем сахал мар.

Пөлтөр ун пек сынсем 339-ән учөтра тәнә (висөмсул – 287), сав шутра 91-ән – ирөкрен хәтармасәр айәлланисене, усөвнәй майпа төрмерен маларах тухисене – вәтәрән. Рецидивлә преступленисен шучө 30,4 процент үснө, висөмсулхинчөн 21 ытларча сүрәннә. Ирөкрен хәтармасәр айәлланнә граждәнемөх иртнө сүл 6 преступлиилле өс тунә.

Рецидивлә преступленисен өсөмө уйрамах Асәмсүрми (4), Улнер (7), Көсөн Килөк (8), Мән Турхан (9), Вәрманкас (2), Уйкас Килөк (3), Санарпус (2) ялә поселенийөсене сителөксөр өслөнө темелле. Кәсал ку ыйтәва профилактика канәшөсене тәтәшрах кәшә тухма, рецидивлә преступленисене тума парас мар тесе хастартарох өслеме сөвнө милиция сотрудничөсем.

И.ЯКОВЛЕВА.

ШКУЛ ПУРНАСӨ

Патриотсем ситөнесөсө

«Сөршөвра пулса иртекөн инкөклө пуләмсем пур үсөмри сынна та сыхә пулма хистөсөсө. Савәнпа та сак ыйтәва оборонәпа массәллә өсөн уйәхләхөнчө кашнинчөх пысәк вырән уйәратпәр. Төраткөсөн хәруш-ләхө тавра пусарнә каласу акә ачасене шухәша ячө, кирөвсөрлөхө пилтөме хистөрө», – терө Калининәри вәтам шкул директорө Татьяна Павловна Ефимова.

Уйәхләх йөркөпе иртекөн меропиятисене вөрөнөкөнсем пысәк кәмлпә хутшәнни куранат. Кәдетсем (8-мөш класс), пограничникөсем (5-мөш класс), юнгөсө (6-мөш класс) акә хайсен профилөпе сыхәннә сынсем пирки альбомөсем пухасөсө.

Истори учителө Виктор Иванович Романов әслә класөсене вөрөнөкөнөмпе Сталинград сывәхөнчө сапәсүсем пирки усә урок ирттернө, хысчән сак темәпах 10–11-мөш класри хөрсөмпе кәчәсөм көсөннисемпе класөсөхөсөм йөркөлөнө, «Вилөмсөр Сталинград» стена хаçатөнчө историлле пуләмсөне төплөн сүтатнә.

Сәр вөрөнөвөн никөсө ачасөчө сирөп хывәнәт. Уйәхләх йөркөпе акә 7–11-мөш классөм хушшинчө Калашинкөн автоматнө сүтсе пустарассиле конкурс иртнө. Сөнтөрүсөсем: 8-мөш клас-

ри Дима Константинов тата 11-мөш «а» класри Аня Ананьева.

Расөсөй космонавтикин сүлтәләкө пулнәран кәсал уйрәмах сәмрәк космонавтөсен (7-мөш классөм) өс нумай. Пурнәсөсөне түлөпе сыхәнтарнә өнтөсөсем пирки материалөсем тахсанах пүстарма пусланә өнтө вөсөм, Байконур пирки досье халөх хулан. Расөсөй Геройөле Николай Бударин лөтчик-космонавтпа ирттернө 2010 сүл вөсөнчө тёл пулуран вөсөм хайсөм валли сирөп урок илсе юлнә, вәл вөрөнтөсө кәланисөне яланләх асра тытасөсө. Хаклә хәна калининәсем патне татах килме шантарнә, халө ачасөм апа тивөслөпе көтсе илме, хайсөм өсөсөне кәтартама хатөрленөсөсө.

Өмөчөсөм вара пысәк. Вөрөнү сүлө вөсленичөн хамәр өнтөшөмөрен – СССР лөтчик-космонавчөн, легендәна көрсө

Калининәсем сар-спорт вәйийсөнчө

юлнә Андриян Григорьевич Николаевән Шурашлти мемориал комплекснө, савән пөкөх Королев хулине ситсе курастән.

Республикәри сәмрәкөн патриотла юхәмө старт панә «Пирөн пөрлөхи Сөнтөрү» акцие те ачасөм хастар хутшәнәсө. Тәван сөршөвән Аслә вәрсүн участни-

көсөм патне ситсе вөсөн аса илөвөсөне сүрса-үкерсе илме пулланә өнтө вөсөм. «Ачасөм өсө сав тери төллөвлөн тытәнчөс. Аслә Сөнтөрү кунөччөн хамәр тәрәхра пуранәкән кашни ветеран кун-сүлө уйрәм фильма хы-сөм», – терө Татьяна Павловна.

С.ЧИКЯКОВА.

Республикәра – иккөмөш

Вәрнрти 2-мөш вәтам шкул иртнө вөрөнү сүлөнчө республикәри «Вөрөнүри пусарулашшән» конкурсән «Пултаруллә ачасөне хавхалантарас системәна аталантарасси» номиначө сөнтөрнөччө. Проект кәсал пурнәсә көртө тытәннә.

Талантлә ачасөне тупса паләртас тата вөсөне хавхалантарас өнөле шкулта пысәк өсөсем пурнәсәсөсө. Кунта вөрөнөкөнөм час-часах районта, республикәра иртекөн конкурс-олимпиадәсөнчө паләртасө. Предмет олимпиадисөн районтн таххәрөнчө 2-мөш шкулта вөрөнөкөнөм 69 призлә вырән сөсө илнө, вөсөнчөн 30-шө – пөррөмөш вырәнөсөм.

Нумаях пулмасть вара 9-мөш «в» класра вөрөнөкөн Татьяна Самарова вырәс литературиле республикәра иккөмөш вырән йышәннә, 10-мөш «а» класри Анастасия Максимовна тәватәмөш пулнә. Олимпиадәна вөсөне пултаруллә педагогөсем Елена Николаевна Горбуновәпа Людмила Николаевна Рудаенко хатөрлөнө.

Наукапа практика конференцийөнчө

Мән Явәшри вәтам шкулта наукапа практика конференцине кәсалхипө сиччөмөш хут ирттерчөс

Педагогөсөн төп төллөвө уроксөне тарәннән, төплөн ирттерөсси кәна мар, вөсөне паянхи пурнәсө ыйтәвөсөмпе таччән сыхәнтарасси те, кашни предмета, уйрәмах наукап төп никөсө алла илнө чухне ачасөне хайсөм төллөн шутлама хәнәхтарасси те.

Кәсал ачасөм хайсөм пөлөвөпө комисси членөсөне самаях төлөнтөрчөс.

9-мөш класра вөрөнөкөн К.Макаровән «Типө йышши материалөсөмпе усә кура-сис» өсөнчө сөнөвөсөм ху-сәләх экономикане аталантарнә сөрте пысәк пөлтөрөшлө. Экологий төлөшөнчөн таврәләха вара-раламан материалөсөмпе, төрлө йышши чөртәварөсөмпе малашне анләрах усә курма сөнөт автор.

7-мөш класри О.Шөквалла «Пөчөк ялән пысәк шәпи»

өсөнчө паянхи сивөч те кәткәс ыйтәва сөклөнө. Юхән-ка, арканса пыракан пөчөк ялөсөн, вөсөнчө пуранәкән сөн кун-сүлне хускатнә, хайнө өсөне вырәнти төслөхөсөмпе сирөплөтсе панә.

Вырәнти сиплөв куракөсөне пухас, вөсөмпе аптекәсөнчө усә курач ыйтәва М.Шариков вөрөнөкөн сөклөнө. Явәш тәрәхөнчө сиплө үсөн-тәран чылай үсөт, савәнпа та арсын ача ура айчөни пурләхла ытларох усә курма сөнөт. Сывләх

ыйтәвөне М.Ильина вөрөнөкөн те аякра тәрәтса хәварман. Унән «Чүрөчө сични аптека», арканса пыракан пөчөк ялөсөнчө хаклас пулсан, усәллә, пысәк пөлтөрөшлө.

Конференцие хутшәннә ачасөм пурнәсри төрлө ыйтусөне сөклөмө тарәшнә. Пөрне Явәш тәрәхөнчө историйө кәсәк-лантарат, төпринчө ку тәрәхра сүралса үснө сывавсәсөн пурнәсө тыткәнлат, висөмөшөсө тәван таврәләх юхәнса пыни шухәша ярат. Кашниөх хайнө ыйту-өмөтне малашләпа сыхәнтарнә.

Мала тухнисөне дипломөсем парса чысларөс, чи пултарулисөне районтн ирттерөкөн конференцине яма йышәнчөс.

В.МОСКВИН.

ИСТОРИЕН

Вал Хапәсра вөрәннө

Революция хумө кәвар чөрөлгө сәмрәксенә поэзияе көрөшү сүлө сине тәрәтн. Вөсөнчән Фәсәпл Мишшипе Иван Ахаха тата Г.В.Тал-Мәрсана эфир лайхә пәлетпәр. Қашнашкә хастарсенен пәри вәл – Григорий Иванович Кели (Кузнецов) 1918 сүлта шәхәс Хапәсра вөрәннө.

Вәл 1901 сүлки кәрләчән 1-мөшәнчә, халхы Елчәк районәнчи Сөнә Төмөр яләнчә учитель сәмиичә суралн. Тәван яләнчи пуладмәш шкултан вөрәнсә тухсан, 1918 сүлки авән уйхәнчә Хапәсри икә сыпаклә шкула вөрәнне илнө, сүлтәләкран унтан лайхә пәлпәссемпә вөрәнсә тухн. Аштә сүлбә утса вәл маллала Етәрнө районәнчи Чурашири учительсән хәтәрлөкән семинариә вөрәнне кәнб. Революция идеясемпә хәваләннә каччә 1919 сүлта комсомолә кәнб, сичә уйхә семинариә комсомол ачәйкин секретарьнә тилмән. Хастар сәмрәкә вулбәрсимә те асарәнә, чәсәх аңа комсомолән вулбәри ачәйкин яваплә секретарьнә суйланә.

Хәру юнлә сәмрәк пәр вярәнә тәлпәнә ёслемә пултарайман. 1920 сүлта вәл хай ирәкпәнә Хәрләр Сара кайнә, висә сул службәра тәнә. Сартан таврансан сөнбә пурнәс тәшәмәнсәмпә кәрәшә Тугатарийнә чрөвчәчәйлә комитетән Хусан комедатури уйрәмәнчә, унтан Патәрәл уесән милици уйрәмәнчә вай хунә. Пәр вәхәт вәл уесри сүтәс пайнә те ертсә пәнә.

Яланхә сәннинә шыракан Кели 1924 сүлта Шулашкарти чәвәш рабфракнә икбәмшә курснә вөрәнне кәрәт, тәп хуларә тухса тәрәкан хәсәт-журналсемпә сирән сәхәнә титма пуслат. Тәрлө пичет изданийсенчә унән сәввисемпә очеркәсем, статийсем фельетонәсем чәсчәсә пичетләннә тәйтәнәсәр.

Тәләнмәллә пултаруллә сын пулнә Григорий Кели. Рабфракә ирлө пәлу аңа тивәстермен, вәл аслә пәлу илмә тәллә тәйтә. Емәтнә пурнәсә кәртмә 1926 сүлта Ленинград университетән историнә архив сән уйрәмәнчә вөрәнне кәрәт. Сәр вәхәтәхәс вярәс чәлхипә литературинә те аса хәват. Хуларә литература организациәнчә вәшәк сәхәтәчә есләт, тәрлө хайлавсем сярәт. Анчәх ёсәсм йөркәллә пәнә вәхәтәхәс вәл чирләнә үкәт. Тухтәрәсм унән үлкәнә пыр туберкулезә пусләннә пәлтәрәсәр. Хәвәшә ситнә пост 1931 сүлки кәрләчән малтәжи күнәсәнчә тәван ялнә таврәннә. Висә әрнә вярәнләх вәртән хәсәтнә кәрләчән 23-мөшәнчә вилнә. Ентешәсм каласа панә тәрәх, «шуйттансән парәннә» поэта ялти

пул масара мар, унән тулашнә пытартарнә.

Тәлчөвәсм хунавләх хәриосән шутнә Иван Ахаха, Георгий Тал-Мәрсана тата Фәсәпл Мишшичә кәртәсәр. Ман шутта вөсәмпә юнашар Григорий Келичә те сымалла. Вәл Фәсәпл Мишшичә пәкәх сөнбә пурнәсчән, революция идеясенә пурнәсә кәртәсәсән сүнса хунавләх хәрнә. Унән сәввисемпә статийсенә тәлләрнә вуласан, пурнәсә тижкәрсән Фәсәпл Мишшичә пәрпәкчәксән нумай.

Хай вилсән тәпәр сүлчә ун сәввисәнә пухса «Октябрь кәввисем» ятпа уйрам кәнәкә пичетләнә кәларнә. Хайлавәсәнчи лирикәллә гәройосм, авторә пәкәх, Тәван сәр-шыв сән-сәпачә сәнәлсә пиншәнчә чунчәрән сәвәнасәр, халхә ёснә хастар хушәнәсәр. Сәнни кивинә сәнтерәс вярәт – сәк тема Григорий Кели поэзиянчә тәп вярәнә тәрәт.

Григорий Иванович критикапа историяйтәвәсм тәлләшә те нумай вай хунә. Унән творчествинчә литература теориян йитәвәсм пәллә вярән йшәнәсәр. Акә, хәшнә-пәрнә кәла асанәйәр: «Сәвәсәнә мәнлә сымалла?», «Сапаклә сине сапаклә», «Силпәкбикәпа тонка сичнән тәвәшнә мәнчә сүтәлсә тухрә», «Гөззи формисем сичнән» тата ытти те. Статиясем чәвәш литературинчә паянхи күнә тә хәйоснә хәваләнчә сүхатман.

Олашкынчән вәл хәйәнә псевдонимә астан илнинә тата вәл мәнә пәлтәринә утса парас киләт. Кели – вярәсәлә гәлий, хими элементчә, газ. Чи малтан ку газә хәвәл сичнә асархәнә, сәвәйна тә аңа грекпә «helios» тәсә ят панә. Чәвәшлә вәл «хәвәл» тәсә куслат. Алла пулсан Григорий Кели – Хәвәл Көркүрий тәнинә пәлтәрәт.

Пирән поэзиә Хәвәл пәлтәрәшлә псевдонимпә Елена Нарпи те сүрәт. Нар – ёлчә чәвәш чәлхипә «хәвәл» тәнинә пәлтәрнә, «пи» вара «пикәнә». Сәк икә сәмах – Хәвәл лики тәни пулат.

Поэтосм ниҳәсән те вилмәсәр. Сәвәйна тә кәвар чөрөлгә сәк позәтә халаласа Хәләс шкуләнчә кәна мар, районтн пур шкулта тә литературәкәсәсм ирттерәсә шанас киләт. Сөнбә сүлән пәрмәсм күнәнчә вәл суралнәрәннә шәхәс 110 сүл ситрә.

Григорий СВКОРЦОВ.

Результатсене кам сәнетә?

Пәтәм Рафәейри «Рафәей йәлтәр йәрә–2011» массәллә чупуччән висә кун кәна юлчә. Районтн спортсменсем, сывә пурнәс йәркин тусәсм, ветерансем стартә тухма хәтәрләннә тәйтәнә ёнтә. Уйрамах канмалли күнсәнчә «Химик» стадионтн, йәлтәр базинчә, культурапа кану паркәнчә, ялсәнчә йәлтәр трассисем сичнә сөн йышлә.

СПОРТ

Кассәллә әмәрту умен чупусем те пәрре мар иртрәс. Шкул ачисем икә хутчән хәйсән вәйәсәнчә тәрәсләрәсәр. Әрнә кәялә Вәрнарти хутшә препаратсән завочән ёсчәнәсм стартә тухрәс.

Иртнә әрнә ку асәфәтәна кәлчә вөрәнәксән йышәнчәсәр. Шкул ачисән спартакиади йәркипә иртнә йәлтәр чупәнә Малти Ишәкери, Пәртасри стартә Уравашири шкулсәмбәр пүснә ытисем пуртә хушәннә.

Стил – ирәклә. Мала тухәсәсәсән хәрәсмпә каччәсм тәвәтә үсәмрә тулашнә. Пәтәмәшлә пәлу паракан вөрәнту учреждениәсм хушинчә Туси Сәмрәсри шкул командисем кашнә тапкәртәхәс дистанциә сичәсмлә вәсләнә. Пәтәмәшлә кәартупа вәсм пәрмәш вярән сәнәсә илнә. Халхынчә Чәршәксә Хирләпери шкулта вөрәнәксәнчә тәстәрләх кәартнә, рәзултәтпә – иккәмәш вярәнәтә. Вәрманкас шкулә – бронза призәр.

Калининәри вәтам шкула чән-нипәх те спорт шкулпә тәнләш-

тармалла. Кунта вөрәнәксән сәмәп атлетикара тә, сәр-спорт вәйисәнчә те сәнтерәвә хәйсән аллинчә сирән тәйтәсәр. Йәлтәр спортәнчә те акә вәсәсм чи чаплә рәзултәт кәартнә, «ылтән» вярән – вәсәнчә. Асәмсиринчнә тата Ярмушари вәтам шкул командисем – кәмәл тата бронза призәрсем.

Хәп тәршәпнә ку тәсә әмәртүсәсм тата иртмәллә. Паянхи сәнтерәүсәсм рәзултәтәсәнә сөнәтәксән пүлсә-и?

С.ЧИКМЯКОВА.

НАРКОТӘРӘСЛӘВ

Туртмалли хутәшсәмшән

Январь вәсчәнә наркәтәрәсләвән Чәвәш әнри управленийнә сәтудникәсм Шулашкарта тата Сәнә Шулашкарта туртмалли хутәшсән саракан вярәнчә тәрәсләнә. Сүрәсәр-хәвәланәсә районәнчи пәр хәватрәтә ку хутәшсән тусә тәп тунә, сәвән пәкәх кунта вәсәнә пайласа хума тәркәсмәсм, этикеткәсм (3 лин шук) пулнә.

Туртмалли хутәшсән тәрәсләс вәхәтәнчә пәтәмә 170 хутәс турсә илнә. Тәп хуларә М.Горький проспектәнчи лавкәра пәр сәмрәкә тәтсә чәрнә, унән пәрлә сиенлә хутәшсән пулнә. Мир проспектәнчи, Б.Хмельницкий урамәнчи сүту-илү вярәнчәсән, «Мега мол» сүту-илү центрәнчә те әс-тәнә пәтраштаракан туртмалли хутәшсәнә чәлай тупнә.

Кафере наркотик сарнә

Студентсән күнә Шулашкарта «Яппи» кафе ёсчәнәсәмшән тата күнә хәнәсәмшән чәлайлә асра юлчә. Наркәтәрәсләв сәтудникәсм патнә ку кафе синтетикала наркотиксән сарнә сичнән информация ситнә. Шәхәс вәсәнә сүтнә чү.

кашнә 23-ри ди-джей тәтсә чәрнә, ун ёсчә вярәнчә те наркотиксән пулнә. Ди-джей тәлләшә уюловлә ёс пүсарнә, наркотик упранәшән тата сүтнәшән аңа 10–20 сүлләхә тәрәнә әсатма пултарәсәр. Ди-джейнә пулшәусиәсм – икә студентә – наркотик упранәшән яван тәйтәрәсәр.

Ку наркотиксән республикәнә курсә киләкән 28-ти арсынна тәпәр күннә пәләрнә. Вәл – тәп хуларә пәр пасарта ёсләкән рәклама агеңстин директорә. Ун тәлләшә те уюловлә ёс пүсарнә.

Марихуанәна усә курнә

Улатәрти культура керәнәнчи «Сова» кашқи клубна наркәтәрәсләв оперативникәсән асархәвән висә сәмрәк ләкнә, вәсәнчә пәри – Улатәрти чүкүн сүл транспәртчән техникумнә 3-мәш курс студентә. Тәрәсләсв ирттернә май, вәсәсм марихуанәна усә курнә пәләрнә.

РФ Административлә прәвәнә пәснә сичнән кәләнәкән 6.9-мәш статийнә айләпсә, суд висәсчән тәлләшә те ултә тәләнләх административлә арест йышәннә.

Е.РОМАНОВА.

РЕКЛАМА ОБЪЯВЛЕНИЯ РЕКЛАМА ОБЪЯВЛЕНИЯ

Издательство «Спутник» ОГРН 10221022047 выдано... Кадастровым номером ООО «Фирма» ОГРН 10221022047 выдано... 1. Зем. участка, расположенного по адресу: Чувашская Республика, Бурятский район, д. Ойкисы, ул. Заречная, д. 15, тел. 89093023649.

сарты, ул. Энгельса, д. 16, к. 213, тел. 89276650057. 11. Зем. участка, расположенного по адресу: Чувашская Республика, Бурятский район, д. Ойкисы, ул. Заречная, д. 15, тел. 89093023649. 12. Зем. участка, расположенного по адресу: Чувашская Республика, Бурятский район, д. Ойкисы, ул. Заречная, д. 15, тел. 89093023649.

кого района Чувашской Республики, кадастр. № 21-09/080201.368; 3) Чувашская Республика, Бурятский район, п. Вурнары, ул. Комсомольская, д. 182, кадастр. № 21-09/230101.30; 4) Чувашская Республика, Бурятский район, зем. участок с восточной и западной сторонами зем. участка, расположенного в Чувашской Республике, Бурятский район, п. Вурнары, ул. Пирогова, д. 16, кадастр. № 21-09/230101.158.

Вурнарская территориальная избирательная комиссия РЕШЕНИЕ № 11 4 февраля 2011 г. 17 час 00 мин. Об аннулировании регистрации кандидата в депутаты Собрания депутатов Алгашинского сельского поселения по одномандатному избирательному округу №10 Константинова Сергея Михайловича

